

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/892
Toplantı Tarihi/Sayısı : 6.4.2022/9
Karar Numarası : 2022/201
Başvuran : A. Ç.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sincan 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu
Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURU KONUSU

1. Başvuru, Covid-19 salgını gerekçe gösterilerek eş ile mahrem görüşme hakkının kullandırılmadığı, kapalı görüşlerin ayda iki kez iki yakını ile kısıtlanarak yaptırıldığı ve açık görüşlerin yaptırılmadığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi 09.09.2021 tarihinde ... başvuru numarası ile kayda alınmıştır.

3. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, ulusal önleme mekanizması birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda başvuran:

a) Ankara Batı 1. İnfaz Hakimliğinin 25.05.2020 gün, 2020/... Esas ve 2020/... sayılı kararıyla kendisine eş ile mahrem görüşme hakkı tanındığı ancak bu hakkın muhatap Kurum tarafından Covid-19 pandemisi gerekçe gösterilerek kullandırılmadığını,

b) 13.03.2020 tarihi itibarıyla ceza infaz kurumlarında açık görüşlerin tamamen kaldırılması ve kapalı görüşlerin de kısıtlanması sonucu ailesiyle temasının koparıldığını, Covid-19 tedbirlerinin uzun bir süre boyunca uygulanmasının kötü muamele teşkil etmekte olduğunu, konu hakkında Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne muhtelif zamanlarda yaptığı başvurularının reddedildiğini, ülke genelinde Covid-19'a ilişkin tüm kısıtlamaların 1 Temmuz 2021 tarihi itibarıyla kalkmasına rağmen ceza infaz kurumlarında tedbirlerin devam etmesinin hakkaniyetli olmadığını iddia etmektedir.

4. Başvuranın dilekçesi 21.09.2021 tarihli ve 4032 kurum sayılı yazımız ile Sincan 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu'na gönderilmiştir. Başvuranın iddialarına, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından 22.02.2022 tarih ve 6486 kurum sayısı ile kayda alınan yazılı görüş ile yanıt verilmiştir. Söz konusu cevabi yazıda özetle;

a) Genel Müdürlükleri tarafından 14.03.2020 tarihli ve ... sayılı yazı ile kapalı ve açık ziyaretlerin ikinci bir talimata kadar ertelenmesine karar verildiği, 2020 yılının Haziran ayından itibaren kademeli olarak ziyaret hakkının mahpuslara tanındığı, bunun yanında Genel Müdürlüklerinin 27.01.2022 tarihli "Bilim Kurulu Kararı Gereğince Tedbir Kararlarının Devamı" konulu yazısı gereği; açık ve kapalı görüşlerin belirlenen kurallar çerçevesinde 2022 yılı Şubat ayı içerisinde 2 yakını ve çocukları ile 1 kez açık görüş, 2 kez kapalı görüş şeklinde yaptırılması, açık görüş hakkını kullanmayan ya da kullanmak istemeyen mahpuslara 3 kez kapalı görüş yaptırılması, bunun dışındaki diğer ziyaretlerin 1 Mart 2022 tarihine kadar ertelendiği,

b) Ankara Batı 1. İnfaz Hâkimliğinin 22.05.2020 tarihli ve 2020/... Esas, 2020/... Karar sayılı kararıyla "eş görüşü hakkı" tanınmış ise de Genel Müdürlüğün "Bilim Kurulu Kararı Gereğince Tedbir Kararlarının Devamı" konulu yazıları ile kurumlardaki eş ve aile görüş odalarının kullanımının ertelenmesi hususunun tüm Cumhuriyet başsavcılıklarına bildirildiği, söz konusu kısıtlamaların tüm ceza infaz kurumlarında uygulama birliği içerisinde devam ettiği, bu nedenle başvuranın eş görüşünü gerçekleştirilmesine izin verilmediği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

c) Başvuranın aynı konuda 01.07.2021 tarihli dilekçesi ile eş görüşü yapabilmek için talepte bulunduğu, Kurum İdare ve Gözlem Kurulunun 07.12.2021 tarihli ve 2021/... sayılı kararıyla Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulunun tavsiye kararları doğrultusunda alınan tedbirlerin devam etmesi nedeniyle söz konusu talep hakkında bir değerlendirme yapılmadığı, başvuranın söz konusu karara karşı infaz hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunduğu, Ankara Batı 2. İnfaz Hâkimliğinin 20.12.2021 tarihli ve 2021/... Esas, 2021/... Karar sayılı kararıyla şikâyetin reddine karar verildiği, söz konusu karara karşı ise ağır ceza mahkemesine herhangi bir itiraz başvurusunun bulunmadığı ifade edilmiştir.

5. 6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün cevabi yazısı 01.03.2022 tarihli yazımız ile başvurana iletilmiştir. Başvuran tarafından Kurumumuza gönderilen yazılı görüşte başvuru dilekçesindeki iddialarından farklı olarak;

a) Muhatap Kurumun ağır ceza mahkemesine herhangi bir itirazının bulunmadığı yönündeki iddiasının doğru olmadığını, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararları ile Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulu Tavsiye Kararlarının birbirleri ile uyuşmadığını, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Tavsiye Kararları doğrultusunda kısıtlamaların asgari seviyede olması gerektiği,

b) Ceza İnfaz Kurumu personelinin 15 Kasım 2021 tarihi itibarıyla normal mesai sistemi ile çalıştığı, personelin aşılı veya aşısız olup olmadığına bakılmaksızın ve PCR testi yapılmadan mesaiye başlatıldıkları, oda aramalarının uygunsuz bir şekilde yapılmakta olduğu, bu uygulamaların keyfi ve hukuksuz olduğu belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

a) Ulusal Mevzuat

6. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesine göre: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

7. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun; "*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

8. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

b) Uluslararası Mevzuat

9. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin; "İnsan haklarına saygı yükümlülüğü" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir; "*Yüksek Sözleşmeciler Tarafından kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar.*" Sözleşme'nin 3'üncü maddesi şöyledir; "*Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.*"

10. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Üye Devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında REC (2006) 2 Sayılı Tavsiye Kararı'na (Avrupa Cezaevi Kuralları) Ek "Temel İlkeler" alt başlıklı 1'inci maddesi şöyledir; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan herkese insan haklarına saygı gösterilerek davranılır.*"

11. Avrupa Cezaevi Kuralları'nın "Temel İlkeler" alt başlıklı 3'üncü maddesine göre; "*Özgürlüğünden yoksun bırakılmış olan kişilere uygulanan kısıtlamalar haklarında uygulanan yaptırımın yasal amacıyla orantılı ve bunun gerektirdiği asgari düzeyde olmalıdır.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumundaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz kurumu görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (*Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi (CPT) 2.Genel Rapor, Hapsedilme, para.44*).

13. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Sözleşme'nin 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini

belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (*Selmouni/Fransa [BD]*, B.No: 25803/94, 28.07.1999, para.95; *Assenov ve diğeri/Bulgaristan*, B.No: 24760/94, 28.10.1998, para.93).

14. AİHM, bir davranışın kötü muamele kapsamı teşkil edebilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerektiğini ifade etmektedir. Bir olayda kötü muamele olup olmadığının değerlendirilmesinde; muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler göz önünde bulundurulmalıdır (*Anayasa Mahkemesi, Tahir Canan*, B.No:2012/969, K.T: 18.09.2013, para.23).

15. Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in "Eş görüşmesi ödülü" başlıklı 11. maddesi şu şekilde düzenlenmiştir: "*Kapalı ceza infaz kurumundaki hükümlü ve tutuklulara, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleriyle kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde ve personelin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde eş görüşmesi ödülü verilebilir.*"

16. Başvuran, dilekçesinde Ankara Batı 1. İnfaz Hakimliği tarafından 25.05.2020 gün, 2020/... Esas ve 2020/... sayılı karar ile kendisine eş ile mahrem görüşme hakkı tanındığını belirtmiştir. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün yazılı görüşünde; Genel Müdürlüklerinin "Bilim Kurulu Kararı Gereğince Tedbir Kararlarının Devamı" konulu yazıları ile kurumlardaki eş ve aile görüş odalarının kullanımının ertelenmesi yönünde karar aldığı ve bu sebepten dolayı başvuranın eş ile mahrem görüşme hakkından yararlanmadığı ifade edilmiştir. Başvuranın daha sonra aynı hususta yapmış olduğu başvurular Ankara Batı 1. İnfaz Hakimliği tarafından, "Covid 19 salgını nedeniyle bu görüşmenin ertelenmesi uygulamasının yerinde olduğuna" dair gerekçeyle 2020/... esas ve 2021/... esas numaralı dosyalar üzerinden karara bağlanmıştır.

17. Covid-19 salgının sebebiyet verdiği yüksek ölüm oranları ve hastalığın yayılma hızı göz önünde bulundurulduğunda bahsi geçen tedbirlerin ceza infaz kurumlarında alınması makul görülebilecektir. Mahpuslar arasında hastalığın vuku bulması, mahpusların bulunduğu koşullara ve tüm ceza infaz kurumuna hastalığın yayılması anlamına gelebilecek olup son derece olumsuz sonuçlara yol açabilecektir.

18. Salgın ülkemizde ve dünyada nihayete ermemiştir. Ülkemizde ilk vakanın görüldüğü 2020 yılının Mart ayından bu yana uzun bir süre geçmiş bulunmaktadır. Bu süreçte kamu sektöründe ve özel sektörde evden çalışma, belirli günlerde ve saatlerde evden çalışma, maske takma zorunluluğu gibi pek çok kısıtlama ülke çapında uygulanmıştır. İlaveten 29.04.2021 - 17.05.2021 tarihleri arasında 81 ilde tam kapanma uygulaması gibi ciddi bir tedbir hayata geçirilmiştir.

19. Salgının tüm bireyler için yarattığı olumsuz etkiler mahpuslar üzerinde de tezahür etmiştir. Salgın harici dönemlerde faaliyetlerin sınırlandırılması ve seyrekleştirilmesi gibi tedbirler AİHM içtihatlarına ve CPT standartlarına uygun olmasa da devletin, vatandaşları Covid-19 salgınına karşı koruma yükümlülüğünün göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Dolayısıyla başvuranın sosyal aktivitelere ve spor faaliyetlerine katılımının sınırlandırılmasının Covid-19 tedbirleri çerçevesinde hayata geçirilmesi gereken tedbirler düşünüldüğünde katlanması gereken elem seviyesinden daha fazla bir eziyet seviyesine ulaşmadığı değerlendirilmektedir.

20. Her ne kadar başvuranın eş ile mahrem görüşmesi yönünde İnfaz Hakimliğince alınmış bir karar bulunsa da Covid-19 pandemisi gibi olağandışı durumlarda kişilerin hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması makul karşılanabilecektir. Mevcut olayda, başvuranın bulunduğu ceza infaz kurumundaki diğer mahpusların sağlığı da göz önünde bulundurularak Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulu Tavsiye Kararları çerçevesinde eş ile mahrem görüşlerin de ertelenmesi yönünde bir karar alınmıştır. Bu kararın, Covid-19 pandemisinin mevcut seyri ve insan sağlığı üzerindeki son derece ciddi olumsuz etkileri göz önünde bulundurulduğunda makul bir karar olduğu değerlendirilmektedir.

21. Başvuran bu hususta eş ile mahrem görüşme yapma hakkının Covid-19 tedbirleri sebebiyle ertelenmesine ilişkin Ankara Batı 2. İnfaz Hakimliğine 13.08.2021 tarihli dilekçesi ile başvurmuştur. Ankara Batı 2. İnfaz Hakimliği 17.08.2021 tarihli ve 2021/... Karar No'lu kararında, Adalet Bakanlığı tarafından alınan karar doğrultusunda uygulamada bulunulduğu, bu noktada ceza infaz kurumunun takdir yetkisinin bulunmadığını, Bakanlık tarafından alınan kararlara itiraz ve şikayetlerin infaz hakimliğinin görev alanında bulunmadığını, alınan tedbirlerin pandeminin yayılımının engellenmesi için zorunlu tedbirlerden olduğu belirtilerek şikayetin reddine karar vermiştir.

22. Bu karara karşı başvuran, 31.08.2021 tarihli dilekçe ile Ankara Batı 1. Ağır Ceza Mahkemesine

itirazda bulunmuştur. Ankara Batı 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen 2021/... Değişik İş numaralı karar ile "Ankara Batı 2. İnfaz Hakimliğinin 17.08.2021 tarih 2021/... esas 2021/... karar sayılı kararının yasaya ve usule uygun olduğuna ve itirazın reddine" dair karar verilmiştir.

23. Başvuruda yer alan bir diğer husus ceza infaz kurumlarında açık görüşlerin yaptırılmaması ve kapalı görüşlerin kısıtlı biçimde yaptırılması, mahpusların yakınları ile fiziksel temasının tamamen kesilmesidir. Salgın sebebiyle toplumun sağlığının korunması amacıyla pek çok alanda tedbirler alınmaktadır. Bu doğrultuda ceza infaz kurumlarında da Bilim Kurulunun tavsiyeleri doğrultusunda görüşler ve sosyal aktiviteler hususlarında sınırlamalar uygulanmaktadır. Açık ve kapalı görüşlerin kısıtlanmasına ilişkin tedbirler salgının ceza infaz kurumlarında yayılımını engellemek için alınan tedbirlerden biridir. Bu kapsamda salgının ülkemizde tespit edildiği ilk zamanlarda görüşler tamamen yasaklanmış, akabinde salgının seyri göz önünde tutularak kapalı görüşler kısmen yapılmaya başlanmıştır. Mahpusların aileleri ile olan iletişimlerinde ve ilişkilerinde önemli hasarlar bırakabilecek de olsa bu tedbirler Covid-19 salgınının ceza infaz kurumlarında yayılmasını engellemek ve mahkumların sağlığını korumak için alınması gereken tedbirlerdendir.

24. Bu konuda da 01.12.2021 tarihinden itibaren açık ve kapalı görüşlerin belirlenen kurallar çerçevesinde 2 yakını ve çocukları ile 1 kez açık görüş, 2 kez kapalı görüş şeklinde yaptırılması, açık görüş hakkını kullanamayan ya da kullanmak istemeyen hükümlü ve tutuklulara 3 kez kapalı görüş yaptırılması şeklinde karar alınmıştır. Tüm bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda, pandemi döneminde açık ve kapalı görüşlerin ve eş ile mahrem görüşün sınırlandırılması durumlarının başvuran açısından kötü muamele teşkil edebilecek asgari eşiği aşmadığı değerlendirilmektedir.

25. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirilmekle birlikte, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki mevcut iddialar kapsamında kötü muameleye varan bir uygulama bulunmadığı, bu çerçevede 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 06.04.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ

Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN

Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ

Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER

Üye